KANÁRI-SZIGETEK E-BOOK

KULTURTAPAS

LA GOMERA | LA PALMA | EL HIERRO

fedezd fel az

ISMERETLENT

A KANÁRI-SZIGETEK ISMERETLEN ARCA LA GOMERA LANKÁITÓL LA PALMA CSILLAGOS ÉGBOLTJÁN ÁT EGÉSZEN EL HIERRO MINDENT BETÖLTŐ CSENDJÉIG

ESPAÑA
Kanári-szigetek
AZ ÉLET FÖLDRAJZI SZÉLESSÉGÉN

3 ismeretlen oázis

La Gomera, La Palma, El Hierro

Simogató napsütés, fodros hullámok és felhőtlen kikapcsolódás 365 napon át. Igéző szavak ezek minden nyaraló számára, nem véletlen, hogy az elmúlt évtizedekben a Kanári-szigetek Európa egyik legnépszerűbb üdülési célpontjává vált. De az igazi kaland ott kezdődik, ahol a tengerpart véget ér. La Gomera, La Palma és El Hierro ismeretlen tájain, távol a tömeg/turizmus zajától, a Kanári-szigetek először kacsint ránk igazán.

WWW.KULTURTAPAS.HU

12 éve

figyeljük Spanyolországot, hogy mindent, amibe beleszeretünk, el tudjuk mesélni nektek. Köszönjük, hogy velünk tartotok az úton.

tartalom

LA GOMERA

10 Füttynyelv és dudaszó: Szigetkör

18 Hotelparadicsom: Jardín Tecina

30 Babérerdő bakancsban – Túra La Gomera csúcsára

LA PALMA

38 La Isla Bonita

46 Vulkánok felett, csillagok alatt

54 Vulkán születik a szemünk láttára

EL HIERRO

62 A Kanári-szigetek csendje

67 5 váratlan felismerés az Atlanti-óceán közepén

76 El Hierro lelke: La Virgen de los Reyes

EGY UTAZÁS NÉGY PILLANATA

A Kanári-szigeteken megérintheted a végtelent

① Távoli horizontok

② Végtelen világűr

③ Évszázadok öröksége

④ Tátongó mélység

Beszállókártya

Közel 10 évvel ezelőtt a Kanári-szigetek turisztikai gépezete kattant egyet, és a korábbiakkal szakítva, reklámfilmes stábok patikamérlegen adagolt snittjei helyett megkerestek 7 *content creatort*, és ledobták őket a szigetek egyikén, hogy örökítsék meg a... hely szellemét?

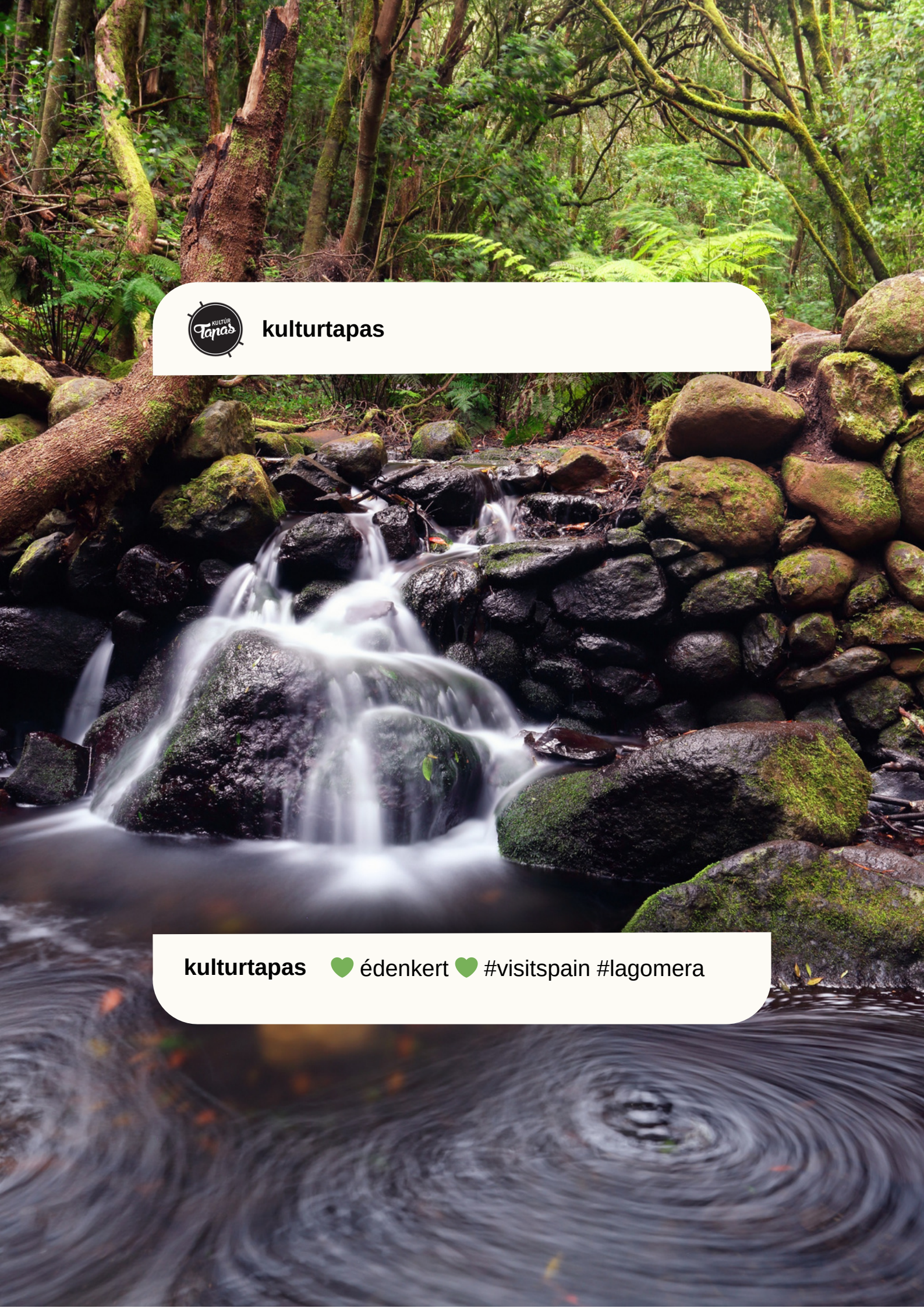
Tavasszal a Spanyol Turisztikai Hivatal, a Turespaña felkérésére mi is bejárhattuk a három leginkább ismeretlen szigetet, és La Gomera, La Palma, valamint El Hierro vulkánjai közt kalandozva rájöttünk, a kérdés nem a hogyan, hanem a mit. Mit mesélhet el az ember évmilliók történetéből, az örökségből, amit a három apró sziget lakói nap mint nap a tekintetükben hordoznak...?

A #7stories munkacím alatt debütált projekt, köszönhetően a nemzetközi alkotók szemtelenül friss szemszögének, zajos sikert aratott 2014-ben a közösségi médiában. A miértekre bármelyik kisfilm csattanós választ ad, ahogyan a következő oldalak varázs(lat)ában is bízom.

Az igazi titok azonban maga a Kanári-szigetek. Az Atlanti-óceán közepén mindenki megtalálhatja, amit keres. Még akkor is, ha éppen nem is volt tudatában, hogy keresett valamit.

Molnár Péter

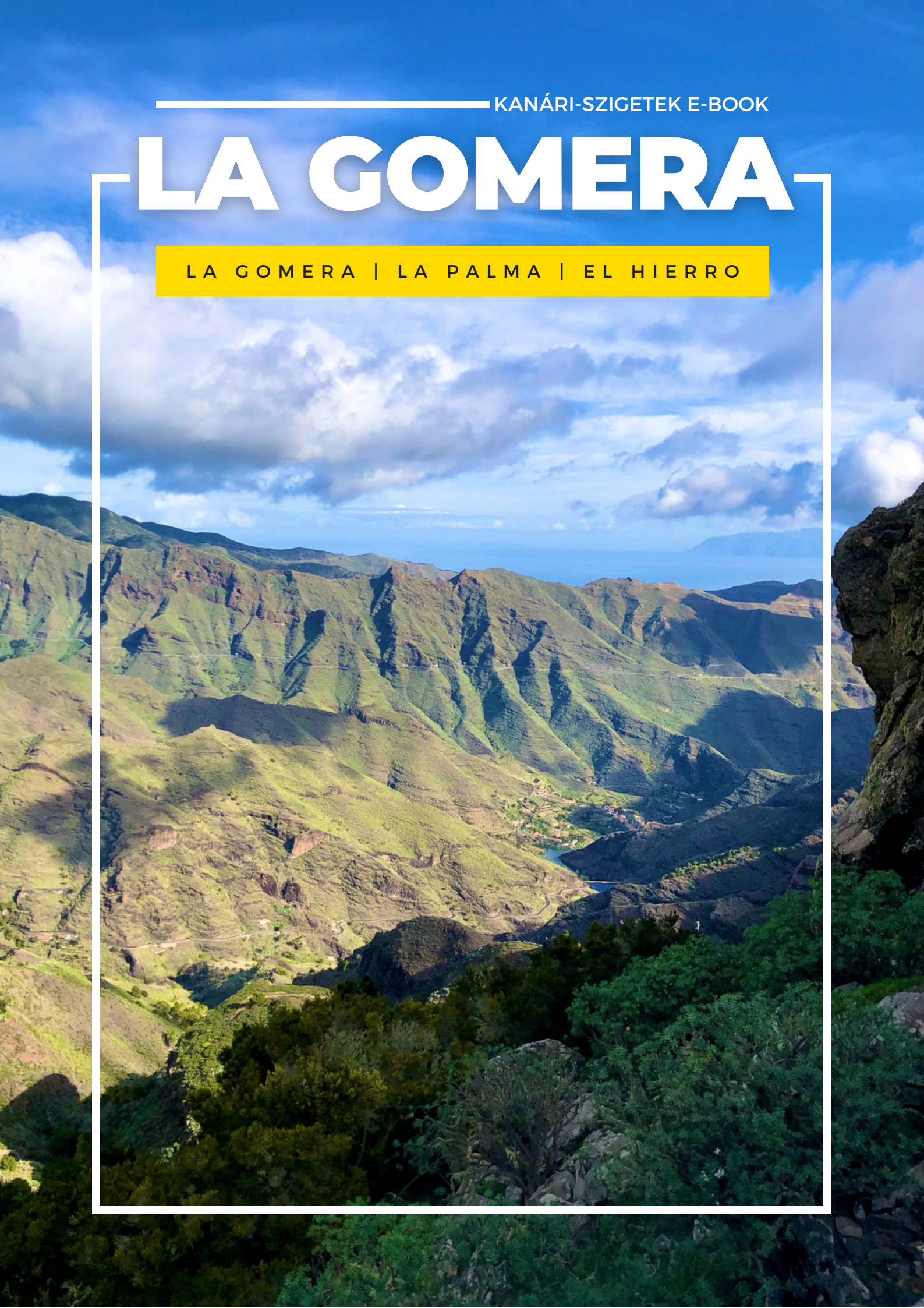
MOLNÁR PÉTER
ALAPÍTÓ-FŐSZERKESZTŐ

kulturtapas
kulturtapas ♥ édenkert ♥ #visitspain #lagomera

KANÁRI-SZIGETEK E-BOOK

LA GOMERA

LA GOMERA | LA PALMA | EL HIERRO

FÜTTYNYELV ÉS DUDASZÓ

SZIGETKÖR

Közel 4000 méteres csúcsával a Teide aligha bújhat el a kíváncsi szemek elől, mégsem bántuk meg, hogy a Kanári-szigeteki landolást követően Tenerifén kompra szálltunk, és már csak La Gomera szigetéről néztünk rá vissza. A helyiek szerint ugyanis a legjobb kilátás a Teidére éppen La Gomeráról esik. Amit ekkor még nem tudtunk, hogy a Teide távoli sziluettje nem több mint tökéletes háttér a megannyi helyi látnivalóhoz. De hogy kerültek La Gomerára a hippik és Angela Merkel?

Belehasít a dudaszó a finoman duruzsoló szélbe. La Gomerán autózni olyan szabadságot ad, amely óvatosságra inti az embert. A szigeten mindössze három főút van, amelyek évezredek vulkanikus földmozgásának szeszélyétől hajtva kanyarognak fel és alá. A szintkülönbség szédítő, ahogyan a szikláktól takart hajtűkanyarok is.

FÜTTYNYELV ÉS DUDASZÓ

A vulkanikus örökség a gomeraiak – gomerók – jellemét és kreativitását sem hagyta érintetlenül: a beláthatatlan kanyarokban dudaszóval jeleznek egymásnak – csakúgy mint egykoron a füttyel.

Utóbbiról még szót kell ejtenünk, megannyi más történet mellett. A La Gomera-i sziklameredélyek, a helyiek barázdált arca ugyanis történetek sokaságát rejtik az apró sziget múltjából. Évente mintegy 890 000 turista látogat La Gomerára, nagy részük azonban csak azért, hogy lekattintsa a legjobb Teide-képet az Instagramra, és este újra a tenerifei hotelben hajtsa álomra a fejét. Nincs idejük La Gomera-i történetekre, pláne egy olyan szigetre, ahol látszólag meg is állt az idő.

Mondjuk, az utakon ez éppenséggel nem látszik. A három főút mellett alsóbbrendű útvonalakon folytatjuk kalandjainkat, de ez legfeljebb a nevükben tűnik fel. A kifogástalan, tükörsima aszfalton versenyre kelni a szakadékok miatt ellenjavalt, Bond-filmek forgatására viszont ideális terep. Az előttünk haladó német rendszámú, szebb napokat megélt mikrobusznak azonban már túl nagy kihívást jelent a kaptató a szerpentinen. A volánnál ülő félmeztelen, krisztusi ábrázatú férfi lendületesen integet, előz(z)ünk.

„Hippik" – mondja gomero sofőrünk. „Az egész család ott pecózik hátul a kisbuszban, hónapok óta jönnek-mennek a szigeten." A „flower power" nem lankad La Gomerán, ahol az első hippikolónia lakói a vietnámi háború elől menekülve jelentek meg az 1960-as években. A helyi folklórban a mai napig mosollyal emlegetik az első amerikaiakat, akik furcsa módon a Franco-diktatúra eme távoli szegletében is tökéletes szabadságot és békét élvezhettek.

Gomera lett a „Land of the Free", és bár a hippikolóniákat magával sodorta az eltelt fél évszázad, alternatív figurákból a mai napig nincs hiány, főleg a dél-keleti Valle Gran Rey-ben. Ahogy a mögöttünk lassan lemaradó furgon lakói, az amerikaiak helyett ma már a német nomádok vannak túlsúlyban a völgyben. A németek egyébként is kedvelik a szinte tökéletesen kerek, mindössze 18-20 kilométer átmérőjű szigetet. Statisztikák szerint a La Gomerán éjszakázó évi 120 ezer turista fele Németországból érkezik az Atlanti-óceán közepére, sőt közöttük évről évre felbukkan egy kancellár is.

Angela Merkel imádja La Gomerát. Az egykori Kanzlerin először az 1970-es években járt a szigeten, ahol – ahogy a spanyol sajtóban gyakran felidézik – luteránus lelkész édesapja „háta mögött" mártózott a sziget nudista strandjain. 30 évvel később, már az egyesített Németország vezetőjeként tért vissza szinte évről évre minden húsvétkor, hogy második férjével, Joachim Sauer kémikus professzorral kiránduljanak La Gomera magaslataira. Idén áprilisban még az a hír is felröppent, hogy a helyiek által közvetlensége és természetszeretete miatt nagyon kedvelt Angie végleg a 22 ezer lakosú szigetre költözik.

Hogy így lesz-e, egyelőre nem tudjuk. Ami biztos, hogy az utóbbi hat látogatásakor egyaránt a Jardín Tecinában – a lenyűgöző hotelkomplexumról a 18. oldalon írunk – pihenő illusztris vendég visszatér még La Gomerára.

Nem ritka ez errefelé. Egykor egy másik nagynevű látogató, Kolumbusz is három alkalommal fordult meg a szigeten. A helyiek nem véletlenül emlegetik La Gomerát az „isla colombina" állandó jelzővel, hiszen a genovai hajós triplázása során éppen a mai központ, San Sebastián de La Gomera kikötőjében állt utoljára szilárd talajon, mielőtt megérkezett volna az Újvilágba.

A mi utunk kevésbé kalandos. A WizzAir ötórás, mégis kényelmes és eseménytelen járatával – mi mást kívánhat az ember egy repülőúton – kora délután érkezünk Tenerife déli repülőterére, így jócskán marad időnk arra, hogy negyedórás transzferrel befussunk a Los Cristianos-i kikötőbe, és elkapjuk az esti kompot. Ahogy a tenerifei hegyek, élükön persze Spanyolország legmagasabb pontjával, a Teidével sárgásra, majd aranybarnára váltanak a távolban, egyre biztosabbá válik: csatlakozunk ahhoz a 120 ezer La Gomera-i turistához, aki az éjszakát is a szigeten tölti – nem csak egy Insta-fotó reményében. |**KT**

> Az amerikaiak furcsa módon a Franco-diktatúra eme távoli szegletében is tökéletes szabadságot és békét élvezhettek. La Gomera lett a *Land of the Free*.

Fütyülő teraszok

La Gomera az Andokat idéző tájakra csábítja a látogatót, ahol a teraszos művelés sokáig létszükséglet volt a helyiek számára.

Mivel egészen az 1970-es évekig nem volt rendszeres kompjárat La Gomerára, az élelmiszer-ellátás biztosítása a helyi lakosokra hárult. A gomerók az évszázadok alatt megtanultak alkalmazkodni a vulkanikus, sziklás talaj és a meredek szurdokok zord körülményeihez. A mindössze 20-22 kilométer átmérőjű sziget

legmagasabb pontját 1500 méteren találjuk, az erózió pedig lélegzetelállító kanyonokkal *(barracos)* csipkézte a szigetet.

Jelentős tengerszint feletti magasságával La Gomera feltartóztatja a passzátszél sodorta felhőket, így a sziget csúcsán sosincs hiány csapadékban. A szurdokok oldalában a helyi földműveseknek viszont a termőföldet és a csapadékot is be kellett osztaniuk. Szerencsére a teraszos művelés ma már örökség, és nem létkérdés La Gomerán. **|KT**

A földművelés mellett az állattenyésztés is a mindennapok megélhetését jelentette az elmúlt évszázadokban a szigeten.

A Spanyolország-szerte híres Kanári-szigeteki burgonya mellett a helyi kecskesajtok is meghatározó részét képezik a La Gomera-i konyhának.

A szurdokok alján megbújó apró La Gomera-i falvak a magaslatokról távoli pontoknak látszódnak csupán

FÜTYÜLÖK RÁD, SZOMSZÉD

A SZURDOKOK TERASZAIN A HELYIEKNEK A TERMÉSZET ERŐI MELLETT EGY MÁSIK KIHÍVÁSSAL IS MEG KELLETT KÜZDENIÜK: AZ ELSZIGETELTSÉGGEL. PERSZE FÜTYÜLTEK RÁ.

Az Igualero-kilátóhoz sétálunk éppen, amikor furcsa, elnyújtott füttyögés visszhangzik a völgyből. Nincs kétségünk afelől, hogy jó helyen járunk-e. A La Gomera-i füttynyelv *(silbo gomero)* a helyiek talán legkedvesebb öröksége, amit az ezredforduló óta egyre inkább óvnak és adnak tovább – szó szerint – szájról szájra.

A sziget kanyonokkal szabdalt, szédítő magasságokat és mélységeket adó domborzata a kezdetektől fogva elszigetelte egymástól a teraszokon dolgozó földműveseket. A kiáltás helyett szükségük volt egy olyan kommunikációs csatornára, amely több száz méter mélyen, több kilométerre is elhallatszik, és értelmezhető a szomszédság számára.

Így született meg a füttynyelv, tudjuk meg az elnyújtott hangok forrásától, Fransisco Niebla Martíntól. Az ottjártunkkor éppen a francia tévének forgató fiatal a füttynyelvet ápoló helyi kulturális egyesület tagja, amely előadásokkal, programokkal és bemutatókat viszi a silbo gomero jó hírét a világban. Franciscót a családi örökség varázsolta el, de ahogy meséli, 1999 óta már minden gomero gyereknek kötelező füttynyelvet tanulnia az iskolában.

Hogy a tornaudvaron bevetésre kerül-e, nem tudjuk. A spanyol szavak hangsúlyát, az intonációt imitáló füttynyelv viszont olyan különlegesség, amelynek UNESCO-státuszára (is) méltán büszkék a helyiek. **|KT**

A LA GOMERA-I FÜTTYNYELVET 2009-BEN AZ UNESCO A VILÁG-ÖRÖKSÉG RÉSZÉVÉ NYILVÁNÍTOTTA.

CAMINO
DEL
MEDIO
226 AL 188

Hotelparadicsom:

JARDÍN TECINA

Balit, esetleg a maldív-szigeteket emlegetni nem is akkora túlzás, ha a La Gomera-i jardín tecináról van szó. A homok és az óceán színéről igazán nem a tulajdonos Fred Olsen csoport tehet, minden más garantált Angela Merkel kedvenc kanári hotel-paradicsomában.

A kert buja trópusi növényzetének tökéletes kontrasztja a kék ezernyi árnyalata: az ég, az óceán és a hotelkomplexum medencéinek hála

A pardela atlanti vészmadár hangjára alszunk el – de ezt már csak ébredés után tudjuk meg. A Jardín Tecina hotelkomplexum 400 bungalója és elképesztő méretei ellenére olyan, mintha az érintetlen trópusokon, La Gomera zöldellő vidékén töltenénk az éjszakát. Aztán felvirrad a reggel, hogy a nap-csókolta kertet vagy éppen a messzi óceánt figyelve a teraszunkról még egyszer megdörzsöljük a szemünket: biztosan nem álmodunk?!

A Kanári-szigetek építészeti hagyományait büszkén magán viselő hotel elhelyezkedése és felszereltsége lenyűgöző, valódi értékét mégis a természet és La Gomera kulturális örökségének feltétlen tisztelete adja.

HOTEL JARDÍN TECINA

„TERMÉSZETESEN EGYEDI” - A HOTEL MOTTÓJA NEM IGÉNYEL MAGYARÁZATOT

HOTEL JARDÍN TECINA

EGYEDI ÉLMÉNYEK

HÁBORÍTATLAN NAPFELKELTÉK, CSILLAGFÉNYES BARLANGLAKÁS NÁSZUTASOKNAK, GOLFPÁLYA A TEIDE ÁRNYÉKÁBAN ÉS EGY SAJÁT BIOFARM A JARDÍN TECINA BÜSZKESÉGEI KÖZÖTT

Terasz a tengerre

#01

A 400 bungaló mindegyike tradicionális kanári építészeti stílust és dizájnt képvisel. Választhatunk a pálmaházat idéző trópusi kertre, vagy az óceánra néző szobák közül. Mindegyikhez jár viszont egy hangulatos terasz, ahonnan a reggeli kávét vagy egy pohár pezsgőt kortyolva merülhetünk el a lenyűgöző panorámában.

Csillaglesen

#02

A hotel a Fred. Olsen csoport tagja, a norvég hajómágnás dinasztia kötődése egészen az 1900-as évek elejére nyúlik vissza. Akkoriban a gomerók barlanglakásokban éltek, a hotel megnyitásakor előttük tisztelegve ki is alakítottak egy szabadtéri lakosztályt, ahonnan éjszaka a csillagokat bámulva hallgathatjuk az óceán morajját.

Birdie kilátással

#03

A golfozás szerelmeseit az idén 20 éve átadott 18 lyukas Tecina Golf várja, ahol minden swinget óceánparti panoráma és a tenerifei Teide lenyűgöző látványa kísér a távolból. Az aktív pihenés szerelmeseit ezenkívül tenisz- és padelpályák tucatjai, valamint konditerem, spa és komplett edzői stáb várja a Hotel Jardín Tecinában.

A bungalók letisztult, egyszerű és természetközeli dizájnja tökéletesen illeszkedik a hotelkomplexum paradicsomi környezetébe. A kényelmünknek pedig semmi nem szab határt: a Jardín Tecina gyerekbarát, illetve felnőtt-exkluzív pihenőterekkel és medencékkel is várja a vendégeket.

HOTEL JARDÍN TECINA

GALÉRIA

PARADICSOM

Brunch a hotel biofarmján termesztett zöldségek és gyümölcsök legjavából, az óceánra néző teraszunkon; Kirándulás a közeli San Sebastián de La Gomera kolonialista örökségéhez; Séta a biofarmon, amellyel a Jardín Tecina a fenntarthatóság megteremtését tűzte ki célul; Végül néhány swing a tenerifei Teide óvó tekintetétől övezve. A 18 lyukas golfpálya mindegyike az Atlanti-óceánra néz.
(Képek az óramutató járásával megegyezően)

HOTEL JARDÍN TECINA

Naplemente után

A nap lemenő sugarai és a sziklafal alatt, távol a bungalóktól a hotelkomplexum Club Laurel elnevezésű elegáns étterme élő zenével, DJ-kel, gyönyörűen megvilágított medencéktől övezve várja azokat, akiknek a nap csak este kezdődik.

ESPAÑA
Kanári-szigetek
AZ ÉLET FÖLDRAJZI SZÉLESSÉGÉN

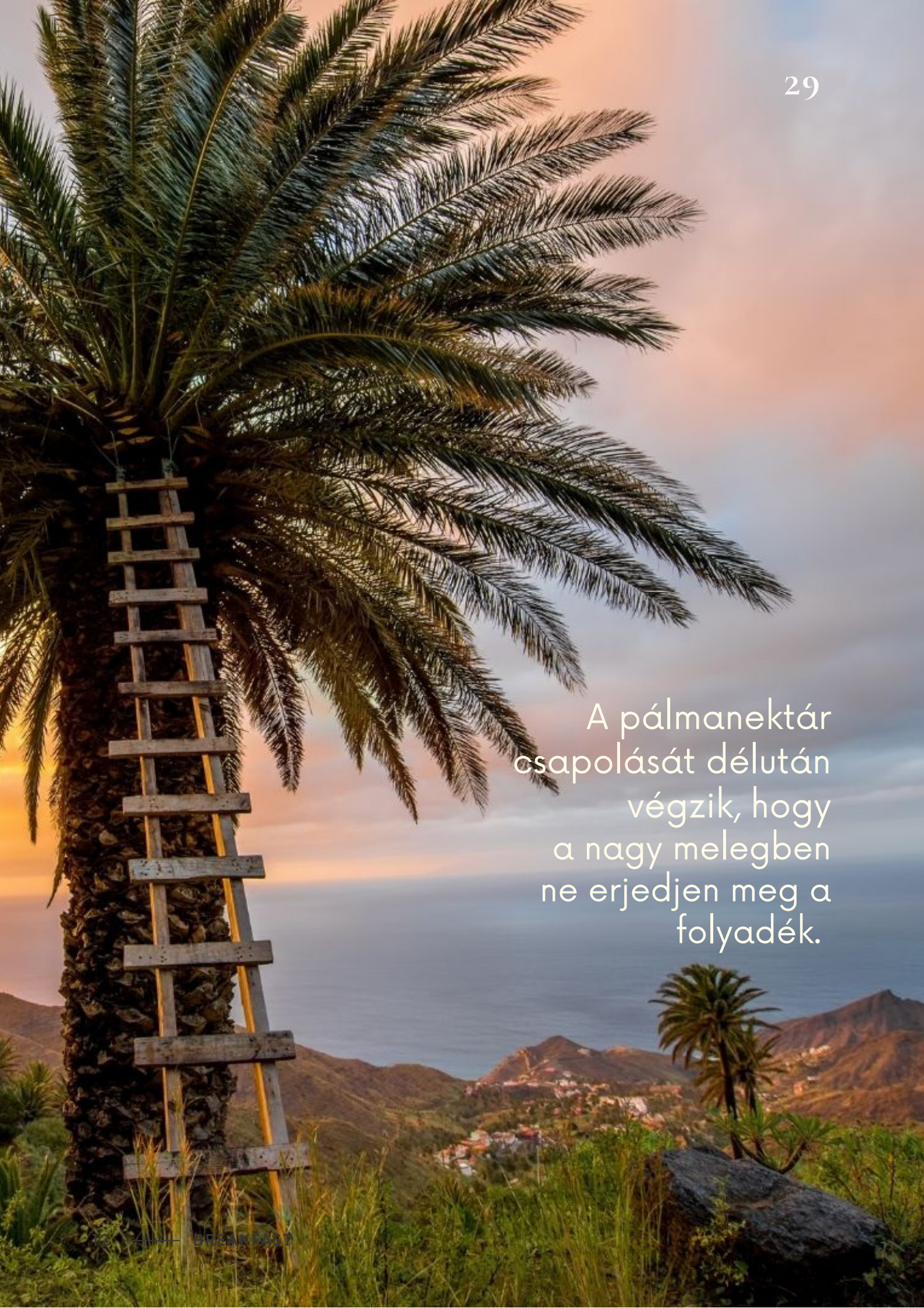
VISZIK A PÁLMÁT

A KANÁRI-SZIGETEKI DATOLYAPÁLMA A HELYIEK SZEMÉBEN MÉG VÉLETLENÜL SEM DÍSZÍTŐELEM. OLYAN ÉRTÉK, AMI INGATLANOK KÖZPONTI ELEMEKÉNT CSERÉL GAZDÁT – VAGY MÉG AKKOR SEM.

Azt mondják a helyiek, hogy La Gomerán több kanári-szigeteki datolyapálmát *(Phoenix canariensis)* találunk, mint az összes többi szigeten együttvéve. Ebben persze lehet némi gomero lokálpatriotizmus is, ám becslések szerint az ültetvényeken nevelt pálmákat nem számítva valóban La Gomerán nő a legtöbb őshonos pálma a természetben.

A La Gomera-i lakosok szemében a pálma ráadásul hatalmas érték – mi sem mutatja ezt jobban, mint hogy állítólag néha még az is előfordul, hogy egy ingatlant a rajta található pálmák tulajdonjoga nélkül (!) értékesítenek. A *viszik a pálmák* kifejezés a szigeten ezzel teljesen új értelmet, a nem ritkán 15-20 méteresre megnövő fák pedig új értéket nyernek.

A közönséges datolyapálmánál vastagabb törzsű endemikus pálmafaj valódi haszonnövénynek számít: a helyiek a fiatal leveleket levágva bemetszést ejtenek a fa törzsének felületén, és a felszíni rétegeket megcsapolva vödörbe gyűjtik a pálmanektárt. A több száz évre visszanyúló hagyomány eredménye a magas cukortartalmú *guarapo*, amelyet változatos módokon használnak fel ételek és italok ízesítésére. **|KT**

A pálmanektár csapolását délután végzik, hogy a nagy melegben ne erjedjen meg a folyadék.

Babérerdő bakancsban: Túra La Gomera csúcsára

Hatalmas zöld spárgaként magasodnak az agavék virágzó oszlopai az út szélén. A nem ritkán több méter magasba felszökő különös „villanypóznák” egy korszak végét jelzik: a sziklás hegyoldalba kapaszkodó hatalmas növények magasba emelik virágukat és terméseiket, majd lassan elszáradva életük végéhez érnek. A villanypóznák egymás után dőlnek le a vulkanikus hegyoldalból.

La Gomerán lépni sem tudunk anélkül, hogy a természet és örök körforgása ne józanítson ki minket az érinthetetlenség illúziójából. Közben kaptatunk fel a hegyre, egyelőre négykeréken, a távolban szélerőművek. Spanyolországban már hosszú évtizedek óta felhagytak a szélmalomharccal,

LA GOMERA TERÜLETÉNEK 70 SZÁZALÉKA TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET, ÍGY A SZIGETEN KIRÁNDULNI OLYAN ÉRZÉSEKET KELT, MINTHA HOSSZÚ IDŐ UTÁN LÉLEGZETVÉTELHEZ JUTNA AZ EMBER. TALÁN ÍGY IS VAN. A HELYI VÉDETTSÉGŰ TERÜLETEKTŐL A NATURA 2000, MAJD AZ UNESCO VILÁGÖRÖKSÉG RÉSZÉT KÉPEZŐ GARAJONAY NEMZETI PARKIG LA GOMERA MEGANNYI LEHETŐSÉGET REJT A FELFEDEZŐ LÉLEKKEL MEGÁLDOTT UTAZÓ SZÁMÁRA. IDEJE TÚRÁZNI EGYET.

Don Quijote óriásainak modern leszármazottai a fenntartható energiatermelés bástyáinak számítanak országszerte.

Helyi kísérőnktől tudjuk, hogy az éppen átadás alatt álló öt La Gomera-i szélturbinára sem tekint senki búsképű lovagként. A kapacitásuk szerint összesen 11 ezer háztartás energiaigényét kielégíteni képes szélerőművek teljesítménye vélhetően jóval túlmutat majd a sziget 22 ezer lakosának igényein, így az óceánfenéken át Tenerifére is exportálnak belőle. Új összeköttetés két sziget között, ahol 50 éve még állandó komp sem járt, árukereskedelemről nem is szólva.

Változó idők, változó tájak.

Bár volt idő, amikor az Ibériai-félsziget labdarúgócsapatai például a hátuk közepére sem kívánták a kanári-szigeteki klubokat az utazási kellemetlenségek miatt, a helyiek elszigeteltsége egyre csökken. Sőt, a korábban 50 százalékos utazási kedvezményben részesülő canario lakosoknak ma már csak a (repülő)jegyük árának 25 százalékát kell fedezniük, a többit a spanyol költségvetés állja. ÁFA amúgy sincs a szigeteken, az azt helyettesítő ún. kanári adó a szolgáltatások esetében mindössze 3, az áruforgalmazásnál 7 százalék.

A sziget fővárosa, San Sebastián de la Gomera és a távolban a tenerifei Teide

Gomero gasztró

La Gomera-i utunk során letisztult, őszinte, a hagyományokat és a minőséget mindenek elé helyező konyhát fedezhettünk fel. A sziget jellegzetességéből fakadóan a halételek (így a tonhalfélék családjába tartozó albacora) adják a helyiek étkezésének gerincét. Gyakran kerül tányérra kecskehús – egész Spanyolországban ismertek a kiváló minőségű La Gomera-i (kecske)sajtok, és a belőlük készülő almogrote sajtkrém.

Biztosan visszatérünk még az Hermigua határában található **Las Chácaras** vendéglőbe, ahol őszinte vendégszeretet, hamisítatlan helyi ízek és a legomlósabb kecskeragu fogadott minket, amivel találkoztunk. Azért a kecskesajtos, pálmanektáros tiramisunak szerencsére maradt hely.

Mire mindezt végiggondoljuk magunkban, már a Garajonay felé kaptatunk – négy lenyűgöző útitárstól kísérve. San Sebastián felől érkezve találjuk az UNESCO bioszféra-rezervátum első kilátópárját, ahol a Los Roques, vagyis a „szirtek" magasodnak. Már 1100 méter magasan vagyunk, így az Agando 180 méter magas csupasz, vulkanikus sziklacsúcsa még inkább lenyűgöző látványt nyújt. Mi várhat ránk a Garajonay tetején, a felhők fölött...?

La Gomerán van mit felfedezni, hiszen csak a Garajonay területe megközelíti a 4000 hektárt, a nemzeti parkot számtalan jól kitáblázott séta- és túraútvonal szeli át. A Pajarito kiindulóponttól startoló 17-es túraútvonalat különösen ajánljuk, hiszen a négy és fél kilométeres, 120 méter szintemelkedéssel nehezített séta végpontja maga az égalja: Alto de Garajonay, a nemzeti park és La Gomera szigetének legmagasabb pontja.

A felhők felett pedig nemcsak a vakítóan kék ég és a szikrázó napsütés köszön ránk vissza, hanem La Gomera kanári-szigeteki szomszédai is. A távolban feltűnnek El Hierro és La Palma domborulatai – utóbbit a helyiek valóban La Palma bájaiként emlegetik kacsintgatva –, míg odaát, a hátunk mögött a megkerülhetetlen óriás, a Teide – vagy ahogy a tenerifeiek szólítják: Padre Teide – magasodik büszkén.

Csarabbal gazdagon benőtt, itt-ott elszenesedett, bozótos területen ereszkedünk vissza, amelyet sajnos nem kímélt a szigeteken gyakori erdőtűz. A 2012-es nagy tűzvész ezzel együtt is történelmi léptékű pusztítást végzett a világörökségi területen, sőt a Natura 2000 védettséget élvező vidékeken, így a Valle Gran Rey völgyében. A Garajonay közel 20 százalékát érintő, tíz évvel ezelőtti pusztulásból lassan éled a természet, amelynek az 1960-as években betelepített kanári fenyők kivételével – ezek a fák átlagosan 6 héttel (!) a tűz kialvása után már újra hajtanak – időre van szüksége.

A nemzeti park nyugati csücskén, Raso de la Bruma és Las Creces között sétálva az 5-ös túraútvonalon szerencsére más látvány fogadja az utazót – mintha valóban egy egészen másik világba érkezett volna. A kutatók azt mondják, az UNESCO világörökség részét képező babérerdő jelentősége nemcsak hihetetlen fajgazdagságában áll, hanem abban is, hogy évmilliókkal ezelőtt hasonló erdőket találhattunk az egész Mediterráneumban.

Ezek az erdők a természetes klímaváltozással a múlt ködébe vesztek. Csak reménykedhetünk benne, hogy Garajonay ködáztatta erdeje egy egészen más, modern klímaváltozással szemben dacolni tud. Jelenleg ugyanis az egész Európai Unióban a babérerdőkben figyelhető meg a legmagasabb számú endemikus, azaz csak itt megtalálható, őshonos faj. Elnevezésük mégis megtévesztő kicsit, hiszen a képzeletünk őserdeihez hasonlító, mohák, páfrányok és liánok sokaságával benőtt erdőség 20 fafajtája közül csupán 4 tartozik a babérok közé.

A passzátszelek hozta csapadéknak köszönhetően a babérerdőben mindig magas a páratartalom, így ködbe burkolózva kalandozhatunk a kiépített túraútvonalakon – de csakis ott. Cserébe a természet sem hagy minket cserben: a vadregényes növényzettel ölelt, nyirkos és gyakran mély talajú túraútvonalak cseppet sem keltenek mesterkélt benyomást. A szomszédos La Palma és El Hierro, az alacsonyabb tengerszint feletti magasságuk miatt, nem elég csapadékos ahhoz, hogy babérerdők alakuljanak ki rajtuk. Amit itt találunk, az egyedi és megismételhetetlen. Visszavágyunk. **|KT**

GALÉRIA

KANÁRI-SZIGETEK E-BOOK

LA PALMA

LA GOMERA | LA PALMA | EL HIERRO

LA ISLA BONITA

BANÁN ÉS DATOLYAPÁLMA, MEG PERSZE A HÍRES-HÍRHEDT VULKÁNOK. KI GÉPEN SZÁLL FÖLÉBE – MÁRPEDIG A LEGTÖBBEN ÍGY ÉRKEZNEK –, MÁR A MAGASBÓL FELFEDEZHETI LA PALMA SZIGETÉNEK EMBLEMATIKUS KULTÚRTÁJAIT. A SZIGET NÉVADÓJÁNAK SZÁMÍTÓ KANÁRI DATOLYAPÁLMÁK ÉS A HELYI MEZŐGAZDASÁGI TERMELÉS GERINCÉT ADÓ BANÁNÜLTETVÉNYEK, MEG PERSZE A SÓLEPÁRLÓK NÉGYZET-RÁCSA KÜLÖNÖS SAKKTÁBLAKÉNT TERÜL EL ALATTUNK. MINTEGY FÉL ÓRÁJA SZÁLLTUNK FEL TENERIFE ÉSZAKI REPTERÉN A BINTER AIRLINES HELYI JÁRATÁRA, ÉS MÁR CSAK PERCEK VÁLASZTANAK EL A LA PALMA-I ÉRKEZÉSTŐL.

CABIN CREW, PREPARE FOR LANDING.

A kettős elszigeteltség évtizedeken át meghatározta La Palma lakosainak életét. A nagyobb gazdasági és politikai potenciállal rendelkező szomszédok, Tenerife és Gran Canaria versenyébe a Kanári-szigetek szerényebb tagjai, így a La isla bonita – ez La Palma beceneve – aligha szólhattak bele a XX. század során. Kisebbrendűség helyett mégis inkább büszkeséget érzünk Santa Cruz de La Palma utcáin sétálva. A főváros sem számít a legnagyobbnak a szigeten, történelmi okok miatt mégis megkérdőjelezhetetlen a központi szerepe.

500 kilométerre Afrika partjaitól, a hajózási útvonalak legnyugatibb „európai” pontján a XVI. században, Spanyolország második legfontosabb kikötővárosa nem más volt, mint Santa Cruz. Sevilla után és Sevilla előtt – ez nézőpont kérdése – itt kötöttek ki ugyanis utoljára a spanyol királyi flotta hajói, természetesen az Újvilágból szállított értékes rakománnyal. Több mint fél évezredes múlttal a hátuk mögött a helyiek büszkén és némi malíciával mesélik: bizony csak azok az áruk jutottak el Sevillába, amire a helyiek már nem tartottak igényt...

Elsősorban portugál és galíciai kereskedők forogtak ekkoriban a kikötőben, amelynek bejáratánál ma Kolumbusz Santa María karakkja fogad minket: az eredeti hajó tökéletes mása, betonból kiöntve. A benuar őslakosokkal folytatott hosszú és véres küzdelmet követően Amerika felfedezése La Palma sorsát is megpecsételte, amely a galíciai La Corunha mintájára, valamint andalúz és portugál hatásra ma a kolonialista építészet különleges – és remekül őrzött – mentője.

A kereskedelem, majd az akkoriban még fehér halál helyett fehér aranynak nevezett cukor(nádtermesztés) mesés gazdagságot hozott a palmeróknak, akik még azt is megtehették, hogy az építkezésekhez a könnyebben megmunkálható, mintegy 10 millió évvel korábban keletkezett La Gomera-i követ használják a helyben meglévő építőanyag helyett. A szabadkőművesség megjelenése pedig kivételes technikai fejlődést hozott magával: La Palmán már korán távírót és telefont használtak, sőt Santa Cruz a világ első tíz városa között vezette be a villanyt a XIX–XX. század fordulóján.

MADONNA NEM ERRŐL A SZIGETRŐL ÉNEKELT, DE NEM TÉVEDETT VOLNA SEMMIT. LA PALMÁT NEM VÉLETLENÜL HÍVJÁK LA ISLA BONITÁNAK, AHOL A MORAJLÓ ATLANTI-ÓCEÁN ÉS A FEKETE-VÖRÖS SZIKLAORMOK FELETT BETERÍT A VÉGTELEN.

ÓVÓ TEKINTETÉT AZ UNESCO IS A TÁJRA VETI. A CAÑADAS DEL TEIDE SZIRTJEI TENERIFÉN, A VULKANIKUS FOGLALATBAN NYUGVÓ TIMANFAYA SIVATAGJA LANZAROTÉN, A GARAJONAY ÁTHATOLHATATLAN BABÉR(ŐS)ERDEJE LA GOMERÁN ÉS A CALDERA DE TABURIENTE FENYVESEI NEM EGYSZERŰ NEMZETI PARKOK, HANEM A SZIGETCSOPORT NÉMA MESÉLŐI.

Hogy az utóbbit a saját szemünkkel láthassuk, a sziget kopár, nyugati oldaláról a buja zöldbe boruló keletre tartunk. A sziget legnagyobb városa, Los Llanos de Aridane felé kilométeres alagút vezet, amely az elmúlt években az Európai Unió támogatásával egyirányúsítást kapott. A baleseti statisztikák megerősítik, ilyen hosszúságú föld alatti úton a figyelemzavar, a klausztrofóbiás érzések csökkentése érdekében kulcsfontosságú, hogy a haladási irányokat két alagútra válasszák szét.

LA ISLA BONITA

A HEGYVONULAT 700 EZER ÉVVEL EZELŐTT A KUTATÁSOK SZERINT 4000 MÉTER MAGAS LEHETETT.

LASSAN MEGCSILLAN A FÉNY A LA PALMA-I ALAGÚT VÉGÉN.

A Caldera de Taburiente Nemzeti Park kapujában sokat látott palmero sofőrünk, Manuel ismét felcsapja steampunk napszemüvegét, és északnak fordul. Az 1300 méteres La Cumbrecita, „a kis csúcs" meghódítása előtt látogatóközpont fogad minket, ahol nemcsak a sziget hivatalos növényszimbólumáról, a tűzvészekhez kiválóan alkalmazkodott kanári fenyőről tudunk meg többet helyi kísérőnktől, hanem a geológiai üstökről is.

A szerpentinút fenyőkkel borított, húszperces kanyargása után a csúcson értjük meg igazán a hallottakat. 1200 méteren, a La Cumbrecitáról észak felé tekintve nemcsak a 2500 méter magas Roque de los Muchachos, hanem egy hatalmas vulkanikus kráter szédítő mélysége is feltárul előttünk. Az északi félteke legjelentősebb csillagászati megfigyelőállomásának hegyvonulata a kutatások szerint 700 ezer évvel ezelőtt megközelítőleg 4000 méter magas lehetett, majd gigantikus földmozgások kíséretében leszakadt, és az óceánba csúszott.

Az előttünk elterülő Barranco de Las Angustias valójában tehát nem is vulkanikus kráter a szó eredeti értelmében. Az UNESCO világörökség részét képező nemzeti park területének legnagyobb részét felölelő, szinte tökéletes kört formázó szakadék átmérője 8 km, mélysége 2000 méter. A park 432 növényfaja közül 40 endemikusnak számít, vagyis kizárólag La Palma szigetén találkozhatunk velük a világban. Nem csak miattuk, de a területen szigorú szabályok betartása mellett kirándulhatunk. A természetre és magunkra sem árt figyelni ott, ahol 700 ezer év kilométeres „kráterei" tátonganak. |**KT**

HOTEL HACIENDA DE ABAJO

BANÁNKULTUSZ

Los Llanos de Aridane tőszomszédságában, a sziget nyugati oldalán található Tazacorte, ahol a rossz nyelvek szerint a helyieket csupán egy dolog foglalkoztatja: a banán. La Palmán 3000 hektárt ölelnek fel a banánültetvények, így a helyi gazdaság gerincét a keleti part turisztikai jelentősége ellenére is a banán-kereskedelem adja. Tazacortéban különösen erős a banánkultusz, a világ legnagyobb fűféléjének még múzeumot is szenteltek a kisvárosban. De ez még nem igazi művészet.

HOTEL HACIENDA DE ABAJO

MŰVÉSZI ELEGANCIA

A nyugati partvidék monumentális banánültetvényei között egy apró haciendán 1300 egyedülálló műalkotás, köztük eredeti van Dyck festmények bújnak meg. „Ez egy új szállodakoncepció” – meséli Enrique Luis Larroque del Castillo-Olivares műgyűjtő, a Hotel Hacienda de Abajo tulajdonosa. „Nem sok szállodában talál az ember XVII., XVIII., de még XIX. századi ágyakat sem.”

Ugyanez elmondható persze a muránói csillárokról, a kertben található XIX. századi balinéz bútorokról és eredeti kínai porcelánokról. Bármerre vessük pillantásunkat a hotel-haciendán, biztosak lehetünk benne, hogy évszázadok hagyománya tekint vissza ránk. A sziget egykori leggazdagabb cukornád-ültetvényének központja ma a magaskultúra, a 0 kilométeres fine-dining és a zavartalan, minőségi kikapcsolódás fellegvára.

A RUMOK NYOMÁBAN

Amikor 1960-ban a Ron Aldea búcsút intett Gran Canariának, a Manuel Quevedo Alemán által alapított rumlepárló mögött közel negyedszázados történelem állt. A cukornádüzletnél mégis erősebbnek bizonyult a paradicsom, ami ötször akkora hasznot ígért, így a desztilláló La Palmára költözött. Ma paradicsomföldek helyett gigantikus méretű banánültetvények ölelésében találunk rá az apró üzemre, amely a Kanári-szigetek utolsó családi tulajdonban maradt rumlepárlója.

Nem túlzás kézműves termékeknek nevezni az Aldeát, az apró üzem bejárása a bizonyíték rá. A Mineiro típusú rézüstben lepárolt rumok készítéséhez a guarapo cukornádszirupon kívül nem használnak fel mást. Sőt, a jelenleg forgalomban lévő rumjaik mindegyike az alapító eredeti Mineiro-üstjében készült, amelyet a közelmúltig használt az Aldea.

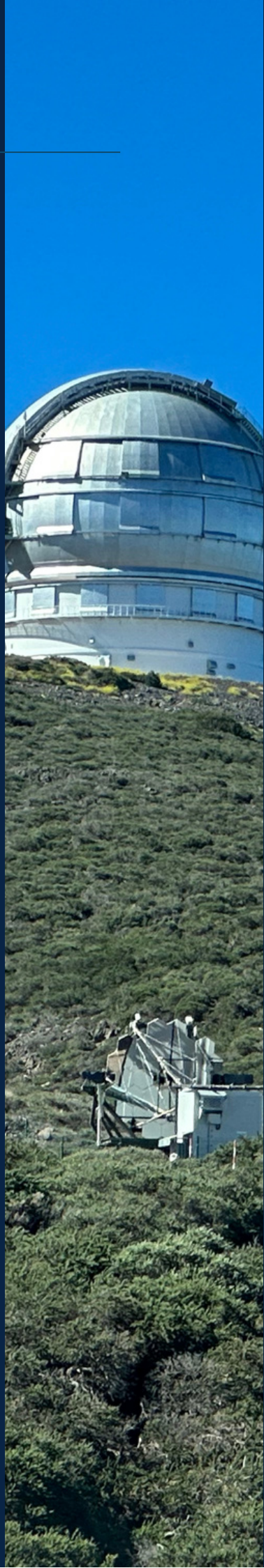
www.destileriasaldea.es

Vulkánok felett, **csillagok alatt**

Ha vonzanak a fénylő csillagok, szabad szemmel akarod látni a Tejútat és legalább néhány múló pillanatra eggyé akarsz válni a világmindenséggel, La Palmán a helyed.

A geológiai üstök felett La Palmán valami olyan tárul a szemünk elé, amit nehéz szavakkal leírni. A megfoghatatlan természet tükörképét látjuk odafönt, Dél-Amerika és Afrika között, Spanyolországban, mégis több ezer kilométerre Európától. Az Atlanti-óceán közepén egyszerre ránk szakad az égbolt, és vele milliónyi apró fénypont. A világegyetem valószínűtlen térképe rajzolódik ki felettünk, az igazi végtelen, amit nem lehet bérelt autóval, tengerjáró hajóval vagy fapados járattal átölelni.

Nem hiába vetekszik a Teidével, dacolva nyúlik közel 2500 méter magasra a Roque de los Muchachos, a felhők felett így mindig a csillagos ég fogadja az egyszeri látogatót.

A kivételes tengerszint feletti magasság és a kedvező időjárási körülmények miatt itt található a világ egyik legfontosabb csillagászati megfigyelőközpontja, az Observatorio Roque de los Muchachos.

A másfél évtized alatt, nemzetközi összefogásban felépített központ 1985 óta vizsgálja az égboltot a világ legnagyobb csillagászati távcsöveivel. Itt található a jelenlegi rekordot tartó Gran Telescopio Canarias (GranTeCan), valamint az egykor Nagy-Britanniában, a Royal Greenwich Observatory által felállított Isaac Newton-teleszkóp is. Szintén itt található a William Herschel német-brit csillagász nevét viselő teleszkóp, amelynek segítségével felfedezték a Tejút-rendszer központjában álló nagyon nagy tömegű fekete lyuk létezésének első jeleit is.

Miközben arra várunk, hogy beléphessünk a világ legnagyobb infravörös teleszkópjának, a GranTeCannak a területére, úgy cikáznak a gondolataink, akár a hullócsillagok. A 2500 méteres magassághoz, az oxigénszegény levegőhöz, a metsző szélhez és az erős napsugárzáshoz néhány perc alatt hozzászokunk – a látványhoz sehogyan sem lehet. A hatalmas kupola alatt megbújó teleszkóp 90%-ban a Kanári-szigetek tulajdonát képezi (5-5% megoszlik a Mexikói és a Floridai Egyetem között), és a fenntartása óránként 15 000 eurót emészt fel.

A Roque de los Muchachos csillagászati megfigyelőközpont állomásai jellemzően nemzetközi társtulajdonban vannak – már csak a hatalmas építési és fenntartási költségek miatt is. A GranTeCan építése például 130 millió euróba került, így még nagyobb értékkel bír a Kanári-szigetek többségi tulajdonjoga a világrekordernek számító teleszkóp esetében. Külföldi kutatási programok hat hónapos előjegyzés mellett vehetik igénybe a teleszkópot.

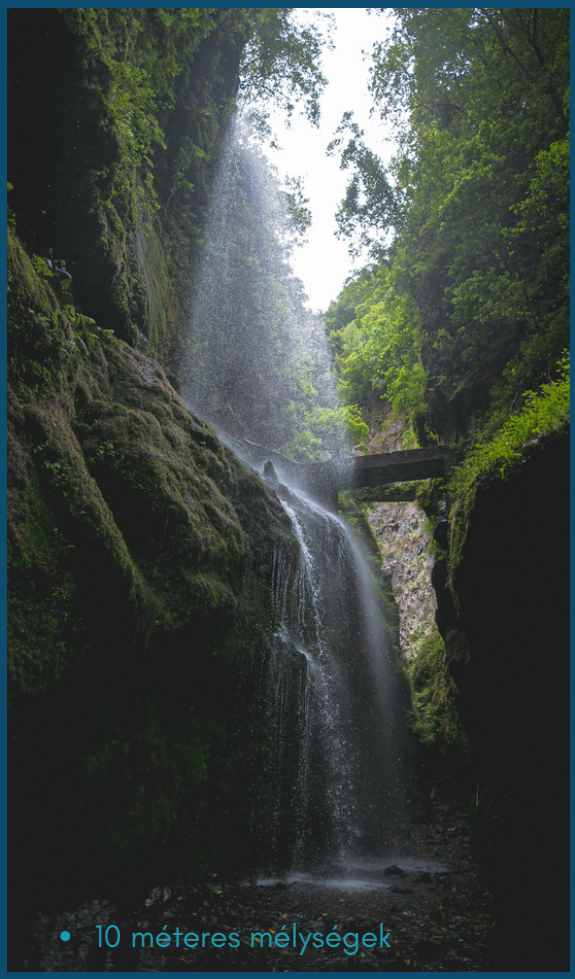
Ha kutatni szeretnénk a csillagokat La Palmán, szerencsére nem kell hat hónapos előjegyzést kérnünk a GranTeCanba – az anyagi terhektől elegánsan tekintsünk most el. A szigeten számtalan lehetőség kínálkozik az éjszakai csillaglesre. Bizonyos körülmények között szabad szemmel is látható a Tejút, helyi csillagászok pedig városi séták helyett „égboltsétákat” is tartanak. A hordozható távcsövek segítségével, szakértő vezetése mellett megismerhetjük a legfontosabb csillagképeket, és akár saját holdfotót is készíthetünk. **|KT**

Isaac Newton-teleszkóp, La Palma

LOS TILOS VÍZESÉS

Los Tilos babérerdeje otthona és névadója is egyben La Palma leglátogatottabb vízesésének. Pro tipp a kiránduláshoz vízhatlan lábbelit venni, az igazán bevállalósak viszont inkább lefelé veszik a ruhákat, és beállnak La Cascada de los Tilos jéghideg zuhataga alá.

- 10 méteres mélységek

- Elő a slow motiont

- Páfrányok között

LA PALMA ELSŐ BIOSZFÉRA-REZERVÁTUMA

VULKÁN SZÜLETIK

A SZEMÜNK LÁTTÁRA

2021 szeptemberében a világ szeme La Palmára szegeződött. A rendkívüli érdeklődést azonban nem az UNESCO világörökségi Caldera del Taburiente Nemzeti Park, vagy éppen az északi félteke legfontosabb csillagászati megfigyelő-állomásának számító Observatorio Roque de los Muchachos váltotta ki. A természet pusztító ereje követelt magának figyelmet: új vulkán született a Kanári-szigeteken.

Amikor a hírekben a La Palma-i lávaömlés képsorait láttuk, elcsodálkoztunk.

15 méternyi fekete lávafal előtt az országúton állva viszont a látvány inkább torokszorító.. A vulkáni hamu olyan, akár a fekete homok – mindent betakar.

Chinchero

A szomszédos Tenerife utolsó vulkánkitörésekor 1909-ben is vigasztalanul ömlött a láva a vulkáni hegyoldalban, a helyiek fohásza úgy tűnt, mit sem ér. A legenda szerint Santiago del Teide városkájának plébánosa ekkor úgy döntött, Szent Jakab oltárképét a hátára véve felgyalogol a hegyre, és onnan fohászkodik a vulkán megnyugtatásáért. 10 nappal később megszűnt a lávafolyás, a vulkán nyugovóra tért.

LA PALMÁN HIÁBA FOHÁSZKODOTT BÁRKI IS.

A Tajogaite kitörése 85 napig tartott, és minden idők legjobban vizsgált vulkáni lávaömlése lett. A kutatók mérései szerint a Cumbre Vieja, vagyis az Öreg Csúcs alatt négy éven át felgyülemlett lávatömeg 10-15 centiméterrel emelte meg a terület magasságát a kitörést megelőzően, amely végül 2021. szeptember 19. délutánján jött el.

A megelőző napokban a polgárőrség egységei dörömböltek az ajtókon, a lakóknak mindössze 15 percük volt, hogy elhagyják az otthonukat. Senki sem tudta, viszontlátja-e még azt, amit maga mögött hagy. A természeti katasztrófa a szakemberek szerint végül december 13-án – hivatalosan 25-én – ért véget, a lávafolyás összesen 7000 lakost érintett, 1200 hektárnyi területet és közel 3000 épületet temetett maga alá, miközben új félszigetet alakított ki La Palma dél-nyugati csücskében az óceánon.

A Kanári-szigetek születése a szemünk előtt ismétlődött meg – (pre)history-in-the-making. A Teneguía, a legutóbbi vulkánkitörés éppen 50 évvel a Tajogaite-Cumbre Vieja előtt volt La Palmán, de ilyen jubileumot senki sem kívánt. Az új vulkán elődjénél sokkal pusztítóbb erővel csapott le a szigetre, amelynek időre lesz szüksége ahhoz, hogy úrrá legyen a természeti katasztrófa hatásain.

Bár a Cumbre Vieja egyes részeinek megközelítése a mérges gázok miatt továbbra sem lehetséges, a lávafolyáson ma már közvilágítással ellátott műút vezet keresztül. A helyenként 10-15 méter magasságú fekete lávafalat néhol átvágva, néhol ráépítve, felemelő összefogással teremtenek kapcsolatot a palmerók a természet által elvágott települések között. Sajnos azonban van, amit már soha nem fognak tudni elérni: az 1300 lelkes Todoque, más kisebb településekkel együtt a lávafolyam áldozatává vált.

A műúton haladva apokaliptikus kép tárul a szemünk elé. Láva-özönnel elárasztott házak és teraszok, néhány 10 négyzetméteren csodával határos módon megmenekült banánültetvény maradványai, megperzselődött reklámtáblák, meg persze mindenütt munkagépek és munkások. Valójában nem is útépítés zajlik itt, vagy ha igen, az települések helyett a jövőbe vezet.

A vulkánkitörés La Palma minden egyes lakosára hatást gyakorolt. Most megfeszített erővel dolgoznak azért, hogy újra visszatérjenek a nyugodt hétköznapok. |KT

TAJOGAITE SZÁMOKBAN

1131 méter

Az új vulkán, a Tajogaite (Cumbre Vieja) tengerszint feletti magassága 1131 méter.

200 millió köbméter

200 millió köbméternyi vulkanikus anyag szabadult fel a kitörés során, amely az 1971-es Teneguía vulkánkitörés adatainak ötszöröse.

8 és fél kilométer

A kitöréskor a vulkanikus oszlop 8 és fél kilométerre hatolt fel a légkörben.

1141 Celsius-fok

A láva maximális hőmérséklete elérte az 1140 Celsius-fokot.

9000 földrengés

Összesen több mint 9000 földrengést mértek a kitöréssel összefüggésben.

1219 hektár

1219 hektár területet öntött el a lávafolyás a kitörés 85 napja alatt, a szélessége 5 kilométertől 36 kilométerig terjedt. A sziget területe 48,5 hektárral nőtt meg az Atlanti-óceánba ömlött lávának köszönhetően.

7000 lakos

Közel 3000 épület veszett oda a kitörés során, és 7000-nél is több lakos volt közvetlenül érintve.

74 kilométer

Összesen 74 kilométernyi utat temetett maga alá a láva, és 370 hektárnyi mezőgazdasági terület vált használhatatlanná.

ESPAÑA
Kanári-szigetek
AZ ÉLET FÖLDRAJZI SZÉLESSÉGÉN

KANÁRI-SZIGETEK E-BOOK

EL HIERRO

LA GOMERA | LA PALMA | EL HIERRO

EL HIERRO

A KANÁRI-SZIGETEK CSENDJE

A legifjabb sziget, mégis több mint egymillió év csendjét és nyugalmát zúdítja ránk. El Hierro, a Kanári-szigetek második legkisebb tagja közvetlen kapocs a múlt és a jövő között.

Igazán megélni mégis a jelenben érdemes, hiszen pár csendesen eltöltött nap a szigeten segít megtalálni az ember belső csendjét. A világ végétől talán csak egy karnyújtásnyira.

A legfiatalabb, igaz, de a legkisebb már aligha. A mindössze 250 négyzetkilométer területű El Hierro éveken át a Kanári-szigetek legkisebb tagjának számított, ám 2018-ban La Graciosa – nomen est omen – csúnyán megviccelte. A Lanzarote partjaitól mindössze két kilométerre fekvő, alig néhány száz lakóval bíró aprócska sziget azóta büszkén viseli a legkisebbnek járó címet, ám az El Hierrót övező áhítaton ez mit sem változtat. El Hierro mindehhez már hozzászokott. A sziget egykor nemcsak a világ végét, az innen számított földrajzi hosszúság miatt a világ kezdetét is jelentette. A „Délkör szigete” minden hajózási térképen kiemelten szerepelt, sokáig az ismert világ kiinduló-pontjának számított. Aztán az angolok fogták, és elvitték Greenwichbe... El Hierro lelke mégis nyugodt és csendes maradt.

A KANÁRI-SZIGETEK CSENDJE

Csak egyszer, 2011-ben fortyant fel El Hierro partjainál egy víz alatti vulkán, de ahogy a helyi halászok mesélik, a természet katasztrófa helyett csak még több hallal ajándékozta meg a helyieket.

El Hierro egyébként sem szereti magára felhívni a figyelmet. Az utolsó erdőtűz 2006-ban volt, ám a szigeten leginkább megtalálható kanári fenyő a vulkanikus örökség miatt könnyen túléli a tüzet. Egyes biológusok szerint a tűz talán jót is tesz neki, miután megtisztítja a növényt a baktériumoktól. A háromszög alakú szigeten – amelynek formáját a geológusok szerint gigantikus földcsuszamlások tették ilyenné – bármerre is nézzen az ember, vulkánok örökségét, és persze egyedi, érintetlen élővilágot talál.

A sziget közel 60 százaléka természetvédelmi területnek, bioszféra-rezervátumnak számít, és 2014 óta tagja az UNESCO világméretű geoparkprogramjának. Nem csak ennek köszönhető ugyanakkor, hogy El Hierro a környezettudatosság, a fenntarthatóság szimbóluma: a Gorona del Viento szélerőmű átadásával a sziget a világon elsőként teljes mértékben önfenntartóvá vált, kizárólag megújuló energiaforrásokat használ.

A KANÁRI-SZIGETEK CSENDJE

Pedig 50 évvel ezelőtt még sem út, sem villanyvezeték nem volt. A lenyűgöző szerpentinekkel, meredek emelkedőkkel tarkított apró szigeten a látogatónak olyan érzése támad, ma El Hierro minden útja a jövőbe vezet. A viharban edzett, göcsörtös föníciai pikkelyborókák, a szélfútta fügebokrok között a *palmerók* banánültetvényei sem tudtak gyökeret verni, így a helyiek továbbra is a maguk útját járják. A látogatókat pedig a legváltozatosabb módon ragadja magával a sziget: teljesítménytúrázók törnek a kaptatóra, siklóernyősök termikelnek a hegyoldalakban, snorkelesek merülnek víz alá.

El Hierro csendjére a vízfelszín alatt is rátalál az utazó, köszönhetően a fenntartható fejlődést zászlajukra tűző helyi halászoknak és az egyedülálló, vulkanikus víz alatti világnak az óceán mélyén. A védett bioszféra-rezervátumban alkalmanként több száz méteres sziklaszirtek, barlangok és páratlanul gazdag élővilág várja az alámerülőket. A víz felszínén pedig az Atlanti-óceán természetes medencéiben ülve, esetleg óceáni barlangfürdőt véve találhatunk rá önmagunk belső csendjére. El Hierro lelke biztosan ott lesz körülöttünk.
|KT

5 VÁRATLAN FELISMERÉS AZ ATLANTI-ÓCEÁN KÖZEPÉN

El Hierro egyedi és megismételhetetlen. Nem hiszel nekünk? Következzen 5 felismerés, amely garantáltan váratlanul ér majd ezen az elvarázsolt szigeten.

Hegycsúcs az óceánban

01

El Hierro valójában egy 5500 méter magas, az óceánból kiemelkedő hegy csúcsa, amely Fuerteventurával, a Kanári-szigetek legrégebbi, 20 millió évvel ezelőtt keletkezett tagjával szemben „mindössze” 1 millió éves. A sziget tengerszint feletti legmagasabb pontja csupán 1501 méter, háromszög alakú sziluettjét gigantikus föld-csuszamlások formálták.

Simony óriásgyík

02

Az El Hierro-i óriásgyíkot 1974-ig kihaltnak hitték, noha egykor a kutatók szerint két alfaja is benépesítette a szigetet. Oskar Simony bécsi ornitológus után Simony óriásgyíknak is nevezett, 60 cm hosszú hüllő megmentésére 1999 óta folytatnak szaporítási és visszatelepítési programokat – hüllőházuk látogatható.

Pikkelyboróka

03

A vulkanikus talaj és a szélsőséges időjárás miatt a szigeten kevés fafajta található meg. Az emblematikus föníciai pikkelyboróka ugyanakkor megjelenésével is a rendkívüli életkörülményeket hirdeti. A legismertebb borókafa szerepel Brian May, a Queen gitárosának legendás, *Another World* című albumborítóján is.

Koporsómenet

04

A megmunkálható faanyag az egyik legnagyobb értéknek számít a szigeten. Emiatt Tigadayban sokáig a temetkezésre is csupán egy koporsót használtak: az elhunytat a gyászolók elkísérték a valverdei temetőbe, ám a koporsót rögtön vissza is hozták a következő elhunytnak. A gyászolók a tigadayi keresztre vittek virágot, hogy elkerüljék a nagy utat Valverdéig.

Quesadilla

05

Már a bimbache berberek étrendjének meghatározó részét képezte a sajt, ami a helyi gasztronómia büszkesége ma is. A spanyol ‘sajt’ *(queso)* alakváltozatai viszont félreértésekre adhatnak okot: a venezuelai gyökerű *quesillo* a flanra hasonlít, a *quesadillának* viszont sem Mexikóhoz, sem a tortillához nincs köze. Az El Hierro-i édességben persze a mexikói ételhez hasonlóan bőven van sajt.

HOTEL BALNEARIO

Pozo de la Salud

El Hierro turisztikai érintetlenségét mutatja, hogy a szigeten összesen 3 (!) szálloda található, ám ezek mindegyike annyira egyedi, mint maga El Hierro.

A világ legkisebb szállodájának egykori Guinness-rekordját tartó egyszobás hotel, az állami tulajdonú luxusszálló és az egészség forrása. Bármelyiket is válasszuk, a lenyűgöző kilátás garantált, utóbbi esetében némi gyógyhatással kísérve. A *Pozo de la Salud* gyógyszálló termálvize a helyi legendárium szerint csodákra képes, így nem meglepő, hogy az egyedi masszázs-szolgáltatások, a törökfürdő és a szauna-komplexum mellett a látogatók leginkább az ivókúrák miatt keresik fel a szállót.

LENN, DÉLEN LA RESTINGA

EURÓPA LEGDÉLEBBI PONTJA LA RESTINGA. AZ APRÓ HALÁSZFALU NEM CSAK A BÚVÁRKODÁS, A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS HELYI ÓÁZISA IS, AHOL A TERMÉSZET TISZTELETE KÖZÖS ÉRDEKE HALÁSZNAK ÉS BÚVÁRNAK, HELYINEK ÉS LÁTOGATÓNAK.

La Restinga partjainál csak hagyományos módszerekkel lehet halászni, a korlátokat pedig nem mások állítják, mint maguk a helyi halászok. Ezt Jesús Machín Gutiérrez, a '90-es években létrehozott *coopoerativa* vezetője meséli nekünk. A halász szerint az elmúlt 30 év egyre javuló fogási adatai, a szervezetbe tömörülő 35 ember biztos megélhetése, meg persze a búvárok merülőhelyeinek ugrásszerű gyarapodása a bizonyíték a fenntarthatóság sikerére.

Miközben beszélgetünk, a helyi halászok ki-be járnak a kikötői raktár hűtőházába. A ládákból méretes uszonyok lógnak ki – a halakat nagyrészt helyben értékesítik. „Általában 200-400 méterig megyünk ki a vízre, és csak a megfelelő méretű halakat vesszük ki" – árulja el Jesús. A legértékesebb préda nem más, mint a tonhal, amelynek a volumene sem elenyésző La Restingán: egy jobb szezonban 500 tonna. Jesús gyorsan hozzáteszi: „Egy tonhal akár 300 kilósra is megnőhet, a japán piacon pedig fizettek már ki 2 millió eurót 200 kiló vörös tonhalért."

La Restingán szerényebben élnek. Most éppen az jelent újdonságot, hogy elkészült a hűtőház árusítópultja, így a jövőben a helyiek a halászok apró halcsarnokából vásárolhatják meg a frissen fogott árut. Jesús bizakodó. „Egyre többen jönnek búvárkodni errefelé, hiszen alkalmanként 50 méter mélyre is le lehet látni, az állatvilág pedig elképesztő. Jó tíz éve volt egy föld alatti vulkánkitörés, ami szinte a teljes halállományt elpusztította. Nagyon aggódtunk a megélhetésünk miatt, aztán két évvel később annyi hal lett, amennyit korábban sose láttunk... Csodálatos a természet." És La Restingán figyelnek is rá.

LA RESTINGA PARTJAINÁL CSAK HAGYOMÁNYOS MÓDSZEREKKEL LEHET HALÁSZNI, A KORLÁTOKAT PEDIG NEM MÁSOK ÁLLÍTJÁK, MINT MAGUK A HELYI HALÁSZOK.

MIRADOR DE LA PEÑA

Manrique öröksége

Lanzarote leginkább híres szülötte, a korát meghazudtoló César Manrique El Hierrón is nyomot hagyott. A 700 méteres magasságban fekvő Mirador de la Peña 1989 óta a sziget legszebb panorámájú terasza az El Golfo-völgy felett. **|KT**

A kilátóterasz alatt a hegyoldalba építve találjuk a hatalmas, félköríves üvegportáljának köszönhetően szinte a völggyel eggyé váló Mirador de la Peña éttermet. Elegáns menüsorában a helyi konyha legjava, a hagyományos fogások kreatív újraértelmezése köszön vissza. Kihagyhatatlan.

MIRADOR DE LA PEÑA

LA VIRGEN DE LOS REYES

EL HIERRO
LELKE

Kétség sem férhet hozzá, hogy El Hierro különleges úti cél, és ha a szigetnek tényleg lelke van, ahogy a helyiek mondják, aligha kerülhetünk hozzá közelebb, mint La Dehesa szívében, a Virgen de los Reyes kápolna alatt. Ma van a pásztorok napja. El Hierro ünnepel.

Az emberek a szemüket törölgetik. A sziget nyugati csücskében vagyunk, jó harminc kilométerre a fővárostól. Ma mégsem Valverde, hanem La Dehesa, a Virgen de los Reyes kápolna környéke El Hierro fővárosa. Úgy tűnik, az alig 10 ezer lakosú sziget minden negyedik-ötödik lakója körülöttünk forgolódik.

Külföldiek – ezt El Hierro-i utunk során már megszoktuk – nemigen vannak. Megható pillanatok annál inkább.

Az Orchilla világítótorony, amely egykor hivatalosan is a világ végét, sőt az 1884-es greenwichi áthelyezéséig a földrajzi hosszúság kezdetét jelölte, alattunk fekszik a tengerparton.

LA VIRGEN DE LOS REYES

A helyieknek mégis a La Dehesa-i Szűz Mária jelenti a világosságot évszázadok óta, ő védi meg őket aszálytól és erdőtűztől, ő fogadja be az elesetteket és vissza a hazatérőket.

A legenda szerint 1564-ben, vízkereszt napján hagyták hátra olasz hajósok, miután harmadjára sem tudtak útnak indulni a viharban Amerika felé. Úgy érezték, a szent maradni akar, ezért a helyieknek ajándékozták, és csodák-csodájára útra keltek. A szent először a Caracol-barlangba került, majd évszázadokkal később az apró kápolnába – ma pedig a körmenetnek hála, visszatér a barlangba.

A barlangokat már a sziget első lakói, az Afrikából érkezett bimbache berber törzsek is lakták. Ma nemcsak hiedelemvilágukban, hanem kultúrájuk lenyomata is úton-útfélen szembejön velünk a szigeten. Az El Hierro-i mezőgazdaság, és rajta keresztül a gasztronómia is őrzi a bimbachék nyomait: a halak és kagylók mellett népszerűek a juh- és kecskesajtok, sőt az arab hódítások miatt Afrikából időközben kipusztult fekete malacok is a bimbache telepesek örökségének számítanak.

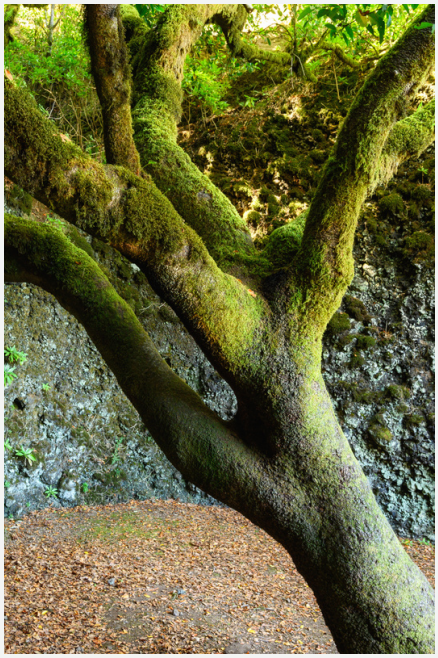

A bimbache berberek két istenségben, egy női és egy férfi istenben hittek, állataikat nekik áldozták fel.

Ma a pásztorok két juhot bocsátanak árverésre – a bevétel a kápolnát fenntartó egyházat illeti. A növekvő forróság elől juhok és emberek is az árnyékba menekülnek, de a kondér mellett álló juhászoknak aligha jut menedék. A velőscsontlevest már mérik, a csicseriborsós bárányraguhoz még javában sül a krumpli.

A pásztorok napját április végén ünneplik, a körmenet a legelőváltó pásztorhagyomány fordulópontjához igazodik. Az idő felmelegedésével az El Hierro-i pásztorok ugyanis ilyenkor kezdték felhajtani nyájaikat a magasabban fekvő, a téli időszakban túlságosan hideg legelőkre. Mirtusz, babér, boróka és hanga borítja a hegyoldalt, a Kanári-szigetek más vidékeihez hasonlóan itt is a legelőkön termő gyógyfüveknek köszönhető a helyi juhsajtok egyedülálló minősége.

A tűző nap elől a kápolna falának dőlünk. Az udvaron álló melléképületekre mutatva helyi kísérőnk, Rubén így szól: „Venezuelából hazatérve mi is itt laktunk néhány hétig.” A zenekar a távolban hangol, mi csendben hallgatjuk Rubént. A kápolna mellett található szerény

Garoé, a bimbache berberek szent fája

Nuestra Señora de la Concepción templom, Valverde

LA VIRGEN DE LOS REYES

A legelők gyógy-füveinek köszönhető a helyi juhsajtok egyedülálló minősége.

hajlékokban néhány hétre bárki meghúzhatja magát, aki a Szűz Máriának kíván fogadalmat tenni. Az Újvilágból hazatérők közül a legtöbbek, így egykor kísérőnk családjának első útja is ide vezetett. A szent oltalmába.

A zene erősödésével megérkeznek az első táncosok a kápolna udvarára. Fiatalok és idősek ringanak hagyományos fehér ruhájukban, piros övsállal és díszes fejfedővel El Hierro-i dobszóra a fúvósok kíséretében. A tánc a birkák mozgását szimbolizálja, az egyedi fejdíszek a részt vevő falvak sajátjai. A körmenet négyévente egészen Valverdéig megy – ez a La Bajada de la Virgen –, a fogadalmat tevők végigtáncolják a 32 kilométeres hegyvidéki utat. Ilyenkor az Európába, Amerikába elszármazott herreñók is hazatérnek.

Rubén szerint a szentet napokon át faluról falura vállukon vivő helyiek között néha teljes a harmónia, a falvak határára érkező zenészek és táncosok mágikus összhangban – és kötelezően tökéletes ritmusra – adják át egymásnak a Szűz Máriát. Máskor minden igyekezet és jó szándék ellenére sem találnak harmóniát, nem ritkák a tömeges (szó)párbajok. La Dehesa szívében, a kápolna udvarán a mai pásztorünnepen is megmagyarázhatatlan érzések öntik el a résztvevőket. Folyik a könny az emberek szeméből.
|KT

Főszerkesztő

Molnár Péter

Korrektor

Melo Eszter

Tördelés

KultúrTapas

Fotók

Spain.info, Unsplash, Getty, Hola Islas Canarias, Canva, Jaime Hecht, Hotel Jardín Tecina, Hotel Hacienda de Abajo, Ron Aldea, ElPinardeElHierro.es

KÜLÖN KÖSZÖNET

ESPAÑA

Kanári-szigetek
AZ ÉLET FÖLDRAJZI SZÉLESSÉGÉN

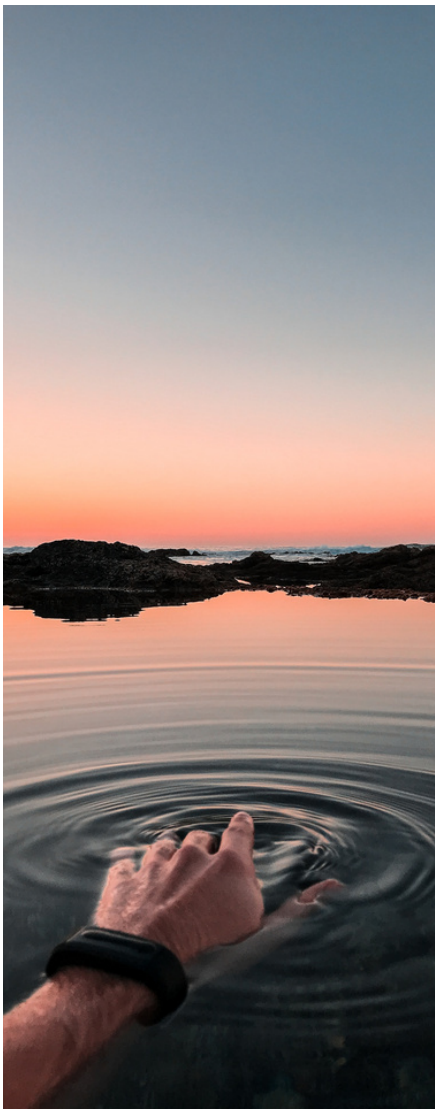
La Palma
La Isla Bonita

EL HIERRO
LA ISLA CON ALMA

Hotel **** Jardín Tecina
La Gomera - Islas Canarias

Tecina Golf

WEBOLDAL

www.kulturtapas.hu

FACEBOOK

www.fb.com/kulturtapas

INSTAGRAM

www.instagram.com/kulturtapas

ESPAÑA
Kanári-szigetek
AZ ÉLET FÖLDRAJZI SZÉLESSÉGÉN